

EKSAMEN

Emnekode: SFB31512	Emne: Økonomi og miljø
Dato: 4.12.2014	Eksamenstid: kl. 09.00 til kl. 13.00
Hjelpemidler: Ingen	Faglærer: Bjørn-Ivar Davidsen
Eksamensoppgaven: Oppgavesettet består av 3 sider inklusiv denne forsiden. Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene. Oppgavesettet består av 4 oppgaver. Alle oppgavene skal besvares. Hvor mye oppgavene teller ved sensurering er angitt med prosent bak hver oppgave.	
Sensurdato: 12.1.2015 Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb senest 2 virkedager etter oppgitt sensurfrist. Følg instruksjoner gitt på: www.hiof.no/studentweb	

Oppgave 1 (20 %)

For å kunne bli en god økonom i tidene som kommer, er det nødvendig med større innsikt i viktige prosesser i naturen. De følgende spørsmålene er rettet inn mot dette.

- a) forklar de viktigste elementene og relasjonene i et øko-system
- b) hvorfor er de grønne plantene av helt avgjørende betydning for alt liv på jorda?

I tillegg til tankeskjemaet vi benytter for å forstå virksomhetene i øko-systemer, er også forståelsen av de store materiekretsløpene av betydning.

- c) forklar utviklingen vi nå har i retning av økt gjennomsnittstemperatur på jorda ved hjelp av innsikten som er utviklet omkring karbonets kretsløp

Oppgave 2 (20 %)

I de senere år er det utviklet mer forståelse av de tjenester øko-systemene gir oss. Det har også blitt satt i gang ulike vurderinger omkring spørsmålet om verdsetting av økosystemtjenester. De som går lengst i den retning mener at økosystemtjenester i prinsippet bør integreres fullt ut i markeds-økonomien; dvs. gjøres til gjenstand for kjøp og salg i markeder som hvilke som helst andre varer.

- a) hva menes med økosystemtjenester? Illustrer ved hjelp av noen eksempler
- b) forklar hvorfor og hvordan teorien om kollektive goder kan gi oss noen retningslinjer for hvordan økosystemer kan verdsettes (prissettes)
- c) hvilke argumenter taler for, og hvilke taler imot, det å gjøre økosystemtjenester til gjenstand for omsetning i frie markeder?

Oppgave 3 (40 %)

Når man skal vurdere økonomisk utnyttning av ressurser som naturen gir oss, er det viktig å skille mellom fornybare og ikke-fornybare ressurser. De to kategoriene av ressurser gir opphav til ganske forskjellige spørsmål og problemstillinger.

Fisk er et eksempel på det vi kaller en biologisk fornybar ressurs. Vi tenker oss nå en innsjø hvor det tidligere ikke er fisket på bestanden av fisk som finnes der, men hvor det nå vurderes å starte opp et kommersielt fiske.

- a) forklar hvordan man kan få fram en kurve som viser vedvarende utbytte av en slik fiskeressurs som funksjon av bestandstørrelsen
- b) forklar den bio-økonomiske tilpasningen når man innfører et fritt fiske på denne bestanden, og hvorfor et slikt fritt fiske ikke realiserer noe økonomisk overskudd

Vi tenker oss videre en ikke-fornybar ressurs, for eksempel en metallforekomst. Vi kaller den gitte mengden av denne ressursen for R_0 . Denne ressursen skal utvinnes over to tidsperioder; P_1 og P_2 . Ressursen er knapp. Det må derfor foretas en avveining mht hvor mye av ressursen man kan disponere i hver periode.

- c) forklar den optimale fordelingen av ressursen på de to tidsperiodene; dvs. hvor mye man i prinsippet kan ta ut i periode 1 og hvor mye man kan ta ut i periode 2
- d) hvilke andre forhold bør man ta hensyn til når det gjelder disponeringen av ikke-fornybare ressurser?

Oppgave 4 (20 %)

Filosofisk refleksjon og praktiske tiltak er også viktig i arbeidet mot en mer bærekraftig økonomi. Vi avslutter med noen spørsmål og problemstillinger som kan illustrere dette.

Ulv i norsk natur er omdiskutert. Noen er sterkt for, andre er minst like sterkt imot. Man kan forstå argumentene som benyttes i denne debatten bedre dersom man benytter noen begreper og teorier fra miljøetikken.

- a) forklar hva som menes med begreper som 'moralsk status', 'antroposentrisme', 'konsekvensialisme' og 'deontologisme' og vis hvordan disse begrepene kan benyttes for å avklare ulike holdninger eller standpunkter i debatten om ulv i norsk natur

I det mere praktiske miljøarbeidet kan både bedrifter og konsumenter spille en aktiv og betydningsfull rolle.

- b) drøft noen forhold som kan forklare hvorfor private bedrifter kan se seg tjent med å gå i gang med ulike aktiviteter for å gjøre bedriftens virksomhet mer miljøvennlig
- c) forklar nærmere hvordan en bedrift kan komme i gang med, og videreføre, et systematisk miljøarbeid
- d) hvordan kan private husholdninger bidra til å redusere våre samlede belastninger på miljøet? Gi noen eksempler